

Set No. 1

18P/270/24

00004

Total No. of Printed Pages : 24

Question Booklet No.

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Roll No. (Write the digits in words) (2018)

Serial No. of OMR Answer Sheet

Centre Code No.

--	--	--	--

Day and Date

(Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only **blue/black ball-point pen** in the space above and on both sides of the **Answer Sheet**)

1. Within 30 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card*.
3. *A separate OMR Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second OMR Answer Sheet shall not be provided. Only the OMR Answer Sheet will be evaluated.*
4. Write all entries by blue/black pen in the space provided above.
5. *On the front page of the OMR Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, write the Question Booklet Number, Centre code Number and the Set Number wherever applicable in appropriate places.*
6. *No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR Answer Sheet and Roll No. and OMR Answer Sheet no. on the Question Booklet.*
7. *Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.*
8. *Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the OMR Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the OMR Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the OMR Answer Sheet.*
9. For each question, darken only one circle on the OMR Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. On completion of the Test, the candidate must handover the OMR Answer Sheet to the Invigilator in the examination room/hall. However, candidates are allowed to take away Test Booklet and copy of OMR Answer Sheet with them.
13. Candidates are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

18P/270/24

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

18P/270/24

No. of Questions : 120

प्रश्नों की संख्या : 120

Time : 2 Hours

Full Marks : 360

समय : 2 घण्टे

पूर्णाङ्क : 360

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. **One mark will be deducted for each incorrect answer. Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंकों का है। प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा। प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

01. व्यक्ताव्यक्तज्ञविज्ञानात् इत्यत्र ज्ञशब्देन कस्य बोधः ?

- (1) प्रकृतेः (2) महतः (3) पुरुषस्य (4) मनसः

02. ईश्वरकृष्णेन सांख्यशास्त्रस्य कः ग्रन्थः प्रणीतः ?

- (1) सांख्यसूत्रम् (2) सांख्यकारिका
(3) सांख्यप्रवचनभाष्यम् (4) सांख्यतत्त्वकौमुदी

18P/270/24

03. प्रकृतेः कस्य उत्पत्तिः भवति ?

- (1) महतः (2) पुरुषस्य (3) प्रमाणस्य (4) अहंकारस्य

04. तत्त्वेषु केवलं विकारः कतिविधः भवति ?

- (1) पञ्चविधः (2) षड्विधः (3) सप्तविधः (4) षोडशविधः

05. रजोगुणः कीदृशः ?

- (1) लघुः (2) प्रकाशकः (3) उपर्ष्टभकः (4) मोहात्मकः

06. सांख्यदर्शने कः वादः स्वीकृतः ?

- (1) आरम्भवादः (2) संघातवादः (3) सत्कार्यवादः (4) क्षणभंगवादः

07. मनः कीदृशं भवति ?

- (1) संकल्पात्मकम् (2) निश्चयात्मकम् (3) उभयरूपम् (4) नोभयरूपम्

08. अहंकारो भवति -

- (1) संकल्पः (2) अभिमानः (3) निश्चयः (4) अध्यवसायः

09. आनुश्रविकः उपायः कः ?

- (1) लौकिकोपायः (2) वैदिकोपायः (3) शास्त्रीयोपायः (4) तान्त्रिकोपायः

10. कपिल आसीत् -

(1) योगप्रवर्तकः	(2) सांख्यदर्शनप्रवर्तकः
(3) न्यायप्रवर्तकः	(4) वेदान्तप्रवर्तकः

11. सांख्ये दुःखं कतिविधं प्रोक्तम् ?

(1) एकविधम्	(2) द्विविधम्	(3) त्रिविधम्	(4) चतुर्विधम्

12. प्रकृतिविकृतयः कति भवन्ति ?

(1) तिस्रः	(2) चतस्रः	(3) पञ्च	(4) सप्त

13. बुद्धिः कीदृशी भवति ?

(1) निश्चयात्मिका	(2) संकल्पविकल्पामित्मका
(3) उभयरूपा	(4) नोभयरूपा

14. सांख्ये पुरुषस्य कतिविधत्वं प्रोक्तम् ?

(1) एकविधम्	(2) द्विविधम्	(3) पञ्चविधं	(4) बहुत्वम्

15. महतः कस्य उत्पत्तिः भवति ?

(1) महतः	(2) अहंकारस्य	(3) तन्मात्रस्य	(4) पुरुषस्य

18P/270/24

16. द्वेषः कीदृशो भवति ?

- (1) सुखानुशयी (2) दुःखानुशयी (3) धर्मानुशयी (4) कामानुशयी

17. विवर्तवादः कस्य सिद्धान्तः ?

- (1) न्यायस्य (2) बौद्धस्य (3) सांख्यस्य (4) वेदान्तस्य

18. पञ्चमहाभूतानामुत्पत्तिः कस्मात् भवति ?

- (1) प्रकृतेः (2) अहकारात् (3) कर्मेन्द्रियेभ्यः (4) पञ्चतन्मात्रेभ्यः

19. सांख्यदर्शनानुसारं श्रेयः कस्माद् भवति ?

- (1) योगदर्शनात् (2) यज्ञात्
(3) व्यक्ताव्यक्तज्ञविज्ञानात् (4) लौकिकोपायात्

20. दुःखानां मूलं किं वर्तते ?

- (1) द्वेषः (2) रागः (3) कामः (4) अविद्या

21. सांख्ये करणं कतिविधं प्रोक्तम् ?

- (1) द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) त्रयोदशविधम् (4) पञ्चविधम्

22. सांख्यदर्शने कति प्रमाणानि उक्तानि ?

- (1) द्वे (2) त्रीणि (3) चत्वारि (4) षट्

23. कर्तृत्वं कस्य धर्मः ?

- (1) अहंकारस्य (2) प्रकृतेः (3) पुरुषस्य (4) महतः

24. संघातपरार्थत्वात् कस्य सिद्धिः भवति ?

- (1) प्रकृतेः (2) पुरुषस्य (3) महतः (4) अहंकारस्य

25. लिंगलिङ्गिपूर्वकं किं प्रमाणं भवति ?

- (1) प्रत्यक्षम् (2) अनुमानम् (3) शब्दः (4) उपमानम्

26. सांख्यदर्शने कति तत्त्वानि भवन्ति ?

- (1) सप्त (2) दश (3) षोडश (4) पञ्चविंशतिः

27. अहंकारः कीदृशः भवति ?

- (1) अध्यवसायः (2) संकल्पः (3) अभिमानः (4) निश्चयः

28. कयोः संयोगः पंग्वन्धवत् भवति ?

- (1) प्रकृतिमनसोः (2) प्रकृतिपुरुषयोः
(3) बुद्धिप्रकृत्योः (4) प्रकृत्यहंकारयोः

18P/270/24

29. सांख्यदर्शने प्रमाणं नास्ति -

- (1) प्रत्यक्षम् (2) अनुमानम् (3) शब्दः (4) उपमानम्

30. परमाणूनां प्रत्यक्षं न भवति कस्मात् ?

- (1) समीप्यात् (2) अतिसौक्ष्म्यात् (3) अभिभवात् (4) समानाभिहारात्

31. तमोगुणो भवति -

- (1) हर्षात्मकः (2) चलः (3) वरणकः (4) लघुः

32. प्रदीपवच्चार्थतो वृत्तिः केषाम् ?

- (1) भूतानाम् (2) इन्द्रियाणाम् (3) गुणानाम् (4) तन्मात्राणाम्

33. सांख्यदर्शनानुसारं कैवल्यं कस्य भवति ?

- (1) प्रकृतेः (2) पुरुषस्य (3) ईश्वरस्य (4) मनसः

34. कारणभावाच्च इत्यनेन कस्य सिद्धिः भवति ?

- (1) पुरुषस्य (2) महतः (3) सत्कार्यवादस्य (4) प्रमाणस्य

35. सांख्ये पुरुषो वर्तते ?

- (1) जीवः (2) ईश्वरः (3) ब्रह्म (4) परमात्मा

36. ज्ञानेन किं भवति ?

- (1) बन्धः (2) अपवर्गः (3) अधोगमनम् (4) मृत्युः

37. कर्ता इव उदासीनः कः भवति ?

- (1) प्रधानम् (2) पुरुषः (3) ईश्वरः (4) मनः

38. अहंकारात् किं जायते ?

- (1) महान् (2) प्रकृतिः (3) षोडशगणः (4) पुरुषः

39. गन्धस्य ज्ञानं केन इन्द्रियेण भवति ?

- (1) चक्षुषा (2) घ्राणेन्द्रियेण (3) मनसा (4) कर्मेन्द्रियेण

40. आप्तवचनं किं वर्तते ?

- (1) प्रत्यक्षं (2) अनुमानम् (3) शब्दः (4) अर्थापत्तिः

41. प्रमेयस्य सिद्धिः कस्मात् भवति ?

- (1) प्रमाणात् (2) अज्ञानात् (3) मनसः (4) अहंकारात्

42. किं नाम दृष्टम् ?

- (1) अनुमानम् (2) शब्दः (3) प्रत्यक्षम् (4) उपमानम्

18P/270/24

43. जननमरणकरणानाम् इति कारिकया पुरुषस्य किं साधितम् ?
(1) एकत्वम् (2) नित्यत्वम् (3) सर्वज्ञत्वम् (4) बहुत्वम्
44. परोक्षस्य सिद्धिः कस्मात् भवति ?
(1) प्रत्यक्षात् (2) अनुमानात् (3) आप्तागमात् (4) उपमानात्
45. प्रकृतेः अनुपलब्धिः कथं भवति ?
(1) अतिदूरात् (2) सामीप्यात् (3) सौक्ष्म्यात् (4) इन्द्रियघातात्
46. उभयात्मकम् इन्द्रियं किं भवति ?
(1) मनः (2) चक्षुः (3) बुद्धिः (4) घ्राणेन्द्रियम्
47. प्रधानपुरुषान्तरं सूक्ष्मं विशिनष्टि
(1) बुद्धिः (2) अहंकारः (3) मनः (4) अभिमानः
48. बन्धः कस्मात् भवति ?
(1) ज्ञानात् (2) पापात् (3) अज्ञानात् (4) अन्यस्मात्
49. राजसाः कुत्र तिष्ठन्ति ?
(1) अधोलोके (2) मध्ये (3) ऊर्ध्वम् (4) अन्यत्र

50. प्रधानस्य प्रवृत्तिः कस्य कृते भवति ?

(1) पुरुषस्य बन्धार्थम्	(2) पुरुषस्य विमोक्षार्थम्
(3) धनस्य लाभार्थम्	(4) अज्ञानार्थम्

51. कपिलमुनिः कस्मै सांख्याज्ञानं दत्तवान् ?

(1) व्यासाय	(2) विज्ञानभिक्षवे	(3) आसुरये	(4) ईश्वरकृष्णाय

52. षष्ठितन्त्रं कस्य शास्त्रस्य नाम वर्तते ?

(1) योगस्य	(2) सांख्यस्य	(3) न्यायस्य	(4) वेदान्तस्य

53. सिद्धिः कतिधा भवति ?

(1) पञ्चधा	(2) सप्तधाः	(3) अष्टधा	(4) नवधा

54. असदकरणात् कस्य सिद्धिः भवति ?

(1) सत्कार्यस्य	(2) असत्कार्यस्य	(3) विवर्तस्य	(4) संघातस्य

55. ज्ञानेन्द्रियाणि कति सन्ति ?

(1) द्वे	(2) त्रीणि	(3) पञ्च	(4) सप्त

18P/270/24

56. द्रष्टृत्वं कस्य सिद्धम् ?

- (1) प्रकृतेः (2) पुरुषस्य (3) अहंकारस्य (4) शरीरस्य

57. का बुद्धिः ?

- (1) अभिमानः (2) अध्यवसायः (3) मिथ्याज्ञानं (4) बन्धः

58. सांख्यदर्शने प्रियवियोगः कीदृशं दुःखम् ?

- (1) शारीरिकम् (2) मानसिकम् (3) आधिदैविकम् (4) आधिभौतिकम्

59. ज्ञानं बुद्धेः रूपं वर्तते ?

- (1) सात्त्विकम् (2) राजसम् (3) तामसम् (4) भ्रमात्मकम्

60. कर्ता इव उदासीनः पुरुषः कथं भवति ?

- (1) प्रकृतेः संयोगात् (2) प्रकृतेः अज्ञत्वात्
(3) मनः संयोगात् (4) इन्द्रियघातात्

61. कर्मेन्द्रियाणि कति भवन्ति ?

- (1) एकम् (2) त्रीणि (3) पञ्च (4) सप्त

62. अहंकारस्य उत्पत्तिः भवति ?

- (1) प्रकृतेः (2) महतः (3) षोडशगणकात् (4) मनसः

63. इष्टमुपष्टंभकं च भवति -

- (1) रजः (2) तमः (3) सत्त्वम् (4) बुद्धिः

64. सांख्यतत्त्वकौमुदी केन रचिता ?

- (1) कालिदासेन (2) व्यासेन (3) वाचस्पतिमिश्रेण (4) पतञ्जलिना

65. कः बध्यते मुच्यते च ?

- (1) प्रकृतिः (2) पुरुषः (3) इन्द्रियम् (4) अहंकारः

66. सांख्यदर्शने अनुमानं कतिविधम् ?

- (1) एकविधम् (2) द्विविधम् (3) त्रिविधम् (4) पञ्चविधम्

67. महतः प्रकृतेश्च समानधर्मः कः ?

- (1) त्रिगुणत्वम् (2) त्रिगुणराहित्यम् (3) नित्यत्वम् (4) चैतन्यम्

68. तापः कतिविधः ?

- (1) एकविधः (2) द्विविधः (3) त्रिविधः (4) पञ्चविधः

18P/270/24

69. रजोगुणः भवति -

- (1) उपष्टंभकः (2) लघुः (3) मोहात्मकः (4) प्रकाशकः

70. पञ्चतन्मात्रेभ्यः कानि जायन्ते ?

- (1) ज्ञानेन्द्रियाणि (2) पञ्चमहाभूतानि
(3) अहंकारः (4) पुरुषः

71. कर्तृत्वशक्तिः वर्तते ?

- (1) प्रकृतौ (2) पुरुषे (3) अहंकारे (4) बुद्धौ

72. अकर्तृत्वं कस्य धर्मः

- (1) पुरुषस्य (2) प्रकृतेः (3) गुणानां (4) इन्द्रियाणाम्

73. योगस्य लक्षणं पतञ्जलिना उक्तम् -

- (1) योगो युक्तिसाधनम् (2) विशेषसंयोगो योगः
(3) योगः चित्तवृत्तिनिरोधः (4) योगः ज्ञानसाधनम्

74. चित्तवृत्तिनिरोधः कस्माद् भवति ?

- (1) गुरुशुश्रूषया (2) अभ्यासवैराग्याभ्याम्
(3) तपसा (4) मननेन

75. योगांगानि कति भवन्ति ?

- (1) पञ्च (2) षट् (3) चत्वारः (4) अष्टौ

76. पातञ्जलयोगदर्शने कति पादाः सन्ति ?

- (1) त्रयः (2) चत्वारः (3) पञ्च (4) सप्त

77. तदा द्रष्टुः कुत्र अवस्थानम् ?

- (1) अहंकारे (2) प्रकृतौ (3) स्वरूपे (4) बुद्धौ

78. योगसूत्रे कयोः संयोगः प्रोक्तः ?

- (1) शरीरमनसोः (2) द्रष्टृदृश्ययोः
(3) शरीरेन्द्रियाणाम् (4) पञ्चमहाभूतानाम्

79. अन्तरायाः के भवन्ति ?

- (1) शरीरविक्षेपाः (2) चित्तविक्षेपाः (3) उभयम् (4) नोभयम्

80. योगसूत्रभाष्यरचयिता कः ?

- (1) व्यासः (2) गौतमः (3) वाचस्पतिमिश्रः (4) कपिलः

18P/270/24

81. शब्दज्ञानानुपाती वस्तुशून्यः कः भवति ?

- (1) प्रमाणम् (2) विकल्पः (3) निद्रा (4) विपर्ययः

82. क्लेशाः कति सन्ति ?

- (1) पञ्च (2) चत्वारः (3) षट् (4) सप्त

83. वायुः कतिविधः ?

- (1) द्विविधः (2) त्रिविधः (3) पञ्च (4) षट्

84. योगदर्शनस्य समानतन्त्रं वर्तते -

- (1) न्यायः (2) वेदान्तः (3) सांख्यम् (4) बौद्धः

85. योगदर्शने प्रमाणं कतिविधम् ?

- (1) द्विविधम् (2) त्रिविधम् (3) पञ्चविधम् (4) सप्त

86. अभाव — प्रत्ययावलम्बनावृत्तिः का?

- (1) निद्रा (2) शमः (3) ध्यानम् (4) उपरतिः

87. वृत्तयः कति भवन्ति ?

- (1) तिस्रः (2) चतस्र (3) पञ्चतय्यः (4) षडविधाः

88. तपः स्वाध्यायेश्वरप्रणिधानानि केन नाम्ना उच्यते ?

- (1) सम्प्रज्ञातः (2) क्रियायोगः (3) समाधिः (4) अपवर्गः

89. सन्तोषात् को लाभः ?

- (1) धनलाभः (2) पुत्रलाभः
(3) अनुत्तमः सुखलाभः (4) स्वर्णलाभः

90. के क्लेशाः ?

- (1) ज्वरः (2) अविद्यादयः (3) जरामरणम् (4) निद्रा

91. ईश्वरो भवति -

- (1) दानवानां गुरुः (2) गुरूणां गुरुः (3) साधूनां गुरुः (4) मानवानां गुरुः

92. तस्य वाचकः प्रणवः इत्यत्र तच्छब्दः कस्य बोधकः ?

- (1) मनुष्यस्य (2) प्रधानस्य (3) परमेश्वरस्य (4) जीवस्य

93. ईश्वरः वर्तते -

- (1) पुरुषविशेषः (2) इन्द्रियविशेषः (3) वायुविशेषः (4) मनुष्यविशेषः

18P/270/24

94. ईश्वरप्रणिधानात् इत्यत्र प्रणिधानात् इत्यस्यः कोऽर्थः ?

- (1) ज्ञानविशेषात् (2) भक्तिविशेषात्
(3) ध्यानात् (4) तपसः

95. केषां योगिनां सिद्धिः आसन्ना भवति ?

- (1) मृदूपायानाम् (2) लघूपायानाम् (3) तीव्रसंवेगानाम् (4) चिन्तारहितानाम्

96. भवप्रत्ययो भवति -

- (1) योगिनाम् (2) विदेहप्रकृतिलयानाम्
(3) सांसारिककाणाम् (4) शिशूनाम्

97. तज्जपः इत्यत्र कस्य जपः ?

- (1) प्रणवस्य (2) ईश्वरस्य (3) गुरोः (4) देवस्य

98. यमाः कति भवन्ति ?

- (1) एकः (2) द्वौ (3) त्रयः (4) पञ्च

99. तस्य सप्तधा प्रान्तभूमिः भवति -

- (1) प्रज्ञा (2) मनः (3) अहंकारः (4) भ्रमः

100. गुणपर्वाणि कतिधा भवन्ति ?

- (1) द्विधा (2) त्रिधा (3) चत्वारि (4) पञ्च

101. अविद्या वर्तते ?

- (1) क्लेशः (2) तृष्णा (3) दुःखम् (4) ज्ञानम्

102. ईश्वरः पूर्वेषां गुरुः कस्मात् ?

- (1) कालेनानवच्छेदात् (2) सर्वज्ञत्वात्
(3) अनित्यत्वात् (4) पुरुषत्वात्

103. क्रियायोगः किमर्थः ?

- (1) समाधिभावनार्थः (2) दुःखनिराकरणाय
(3) अज्ञाननिवारणाय (4) धनलाभाय

104. तीव्रसंवेगानां समाधिलाभः भवति -

- (1) आसन्नः (2) दूरे (3) अनिश्चितः (4) व्यर्थः

18P/270/24

105. का स्मृतिः ?

(1) अनुभूतविषयासम्प्रमोषः	(2) अज्ञानम्
(3) वैराग्यम्	(4) अविद्या

106. प्रमाण – विपर्यय – विकल्प – निद्रा – स्मृतयः भवन्ति -

(1) वृत्तयः	(2) व्याध्यः	(3) स्वप्नः	(4) अज्ञानम्

107. योगदर्शने आगमः भवति -

(1) शब्दप्रमाणम्	(2) अप्रमाणम्	(3) मिथ्याज्ञानम्	(4) विपर्ययज्ञानम्

108. दैवः सर्गः कतिविधः प्रोक्तः ?

(1) द्विविधः	(2) अष्टविधः	(3) नव विधः	(4) सप्तविधः

109. प्रकाश – क्रिया – स्थितिशीलं भवति -

(1) दृश्यम्	(2) अदृष्टम्	(3) अज्ञानम्	(4) पुरुषः

110. सत्त्वरजस्तमसां साम्यावस्था वर्तते -

(1) प्रकृतिः	(2) पुरुषः	(3) मनः	(4) इन्द्रियम्

111. केषां भवप्रत्ययो भवति ?

(1) केवलविदेहानां	(2) केवल प्रकृतिलयानां
(3) विदेहानां प्रकृतिलयानाम्	(4) न केषामपि

112. विशोका वा का ?

(1) ज्योतिष्मती	(2) ज्ञानम्	(3) बुद्धिः	(4) प्रकाशः

113. चित्तभूमयः कति भवन्ति ?

(1) द्वे	(2) तिस्रः	(3) चतस्रः	(4) पञ्च

114. तत्त्ववैशारदीटीकायाः रचयिता कः ?

(1) वाचस्पतिमिश्रः	(2) वात्स्यायनः	(3) पतञ्जलिः	(4) व्यासः

115. योगसूत्रकारः आसीत्-

(1) पतञ्जलिः	(2) व्यासः	(3) वात्स्यायनः	(4) वाचस्पतिमिश्रः

116. द्रष्टुः स्वरूपेऽवस्थानं कदा भवति ?

(1) विकल्पविरोधे	(2) चित्तवृत्तिनिरोधे	(3) चित्तवृत्तिविरोधे	(4) विकल्पसत्त्वे

18P/270/24

117. स तु दीर्घकालनैरन्तर्यसत्कारसेवितः किं भवति ?

- (1) विपर्ययः (2) दृढभूमिः (3) अदृढभूमिः (4) न किमपि

118. तज्जपस्तदर्थभावनम् इति सूत्रे तज्जप इत्यत्र तत्पदवाच्यः कः ?

- (1) अहङ्कारः (2) प्रणवः (3) प्रकृतिः (4) पुरुषः

119. योगसूत्रे चित्तविक्षेपाः कति प्रतिपादिताः ?

- (1) अष्टः (2) नव (3) दस (4) एकादश

120. रागः कथं वर्णितः ?

- (1) दुःखानुशयी (2) साधनानुशयी (3) सुखानुशयी (4) इन्द्रियानुशयी

18P/270/24

ROUGH WORK
रफ़ कार्य

23

P.T.O.

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली/काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 30 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।
2. परीक्षा भवन में प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त, लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।
3. ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।
4. सभी प्रविष्टियाँ प्रथम आवरण-पृष्ठ पर नीली/काली पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।
5. ओ० एम० आर० उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक, केन्द्र कोड नम्बर तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।
6. ओ० एम० आर० उत्तर पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० उत्तर पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।
7. उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।
8. प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको ओ० एम० आर० उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।
9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।
10. ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।
11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।
12. परीक्षा की समाप्ति के बाद अभ्यर्थी अपना ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र परीक्षा कक्ष/हाल में कक्ष निरीक्षक को सौंप दे। अभ्यर्थी अपने साथ प्रश्न पुस्तिका तथा ओ.एम.आर. उत्तर-पत्र की प्रति ले जा सकते हैं।
13. अभ्यर्थी को परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।
14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।